

Mesleki Yüksek Öğretimde Öğrencilerin Web Tabanlı Öğrenmeye Karşı Tutumları

Erman Uzun, M. Yaşar Özden, Ali Yıldırım

ODTÜ – Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü
euzun@metu.edu.tr, myozden@metu.edu.tr, aliy@metu.edu.tr

Özet: Türkiye’de mesleki ve teknik eğitimin geçmişi 12. yy da Ahilik kurumuna kadar dayanmasına karşın, bugün halen daha bir türlü istenilen seviyeye ulaşamamıştır. Bu nedenle bu kurumların ve bu kurumlarda verilen derslerin teknolojik olanaklar ile desteklenmesi gerekmektedir. Fakat bu teknoloji entegrasyonu sürecinde öğrencilerin kullanılacak ortama karşı tutumları büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda, bu çalışmada bir üniversiteden başka bir şehirde bulunan üniversiteye uzaktan web teknolojileri kullanılarak verilen “Web Tasarımı” dersine katılan 32 öğrencinin web tabanlı öğrenmeye karşı olan tutumları araştırılmıştır. Bu çalışmada öğrencilerin web tabanlı öğrenmeye karşı olan tutumları kararsızım seviyesinde kalmıştır fakat bunun nedeni bilgisayar ve internet kullanımına yönelik sorular ile irdelendiğinde öğrencilerin sınırlı bilgisayar kullanım becerileri ve internet erişim olanakları katılımcıları web tabanlı öğrenmeye karşı tutumlarını etkilediği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Sözcükler: Mesleki ve Teknik Eğitim, Web Tabanlı Öğrenme, Öğrenci Tutumları, Uzaktan Eğitim.

Students Attitude towards Web-based Instruction in a Vocational Higher Education

Abstract: Technical and vocational education in Turkey dates back to 12th century Ahi associations, but still the quality of instruction in these institutions is not in the desired level. That is the reason why these institutions should be supported technologically. In fact, in this integration students attitude towards the learning environment is an important factor. In this respect, in this study 32 students who had taken a distance web based “Web Design” course participated to this study. Students’ attitudes were assessed with a questionnaire. The results indicate that their attitude towards web based instruction was close to neutral. The underlying reason of this situation was investigated with additional questions which includes computer experience and household Internet access. The findings revealed that these variables had significant effect on students’ attitude towards web based instruction.

Keywords: Technical and Vocational Education, Web-based Instruction, Students’ Attitude, Distance Education

1. Giriş

Eğitim tarihi boyunca ve özellikle 20 yy.daki teknolojik ilerlemeler sonucunda, sürekli olarak teknolojinin peşinden koşmuş ve eğitim öğretim ortamlarına teknoloji entegrasyonu için çalışmıştır. Hatta bu konuda Clark ve Kozma’nın öncülüğünü yaptığı ve yıllardır kesin bir sonuca ulaşamayan tartışmalar yapılmıştır [1, 2, 3, 4, 5, 6]. Eğitimde teknoloji gerçekten fark yaratıyor muydu? Yoksa bu fark aslında o teknolojiyi entegre ederken uyguladığımız metottan mı kaynaklanıyor?

İnternet sağladığı olanaklarla kullanıcılarına büyük olanaklar sağlamaktadır. Bu olanaklar eğitimciler için önemli pek çok soruna çözüm olabilecek unsurlar içermektedir. Öğrencilerin istediği zaman, istediği yerden, istediği bilgiye ulaşması biz eğitimciler için bulunmaz bir nimettir ve kesinlikle göz ardı edilemez. Bu teknolojik olanak, pek çok yeni öğretim yaklaşımlarının uygulanmasına ve farklı teknolojilerin entegre şekilde kullanımına olanak

sağlamaktadır. Böylece bilgisayar teknolojisinin bize sunduğu olanakları gelişmiş iletişim teknolojisi olanakları ile birleştirip kullanabiliriz.

Bilgisayar, internet ve eğitim bir arada kullanıldığında insanların aklına hemen e-öğrenme gelmektedir. E-öğrenmenin radyo ve öğretimsel televizyon (ITV) ile aynı kaderi paylaşıp paylaşmayacağı konusunda henüz konuşmak için erken. Fakat bu konuda öğrencilerin ve sokaktaki insanların nabzını tutan bazı çalışmalar yapılmıştır. Aşkun ve ark. tarafından yapılan ve 663 kişinin katıldığı çalışmada Ankara genelinde sokaktaki insana uzaktan eğitim ve e-öğrenme ile ilgili fikirleri sorulmuştur [7]. Bunların 50 %’si interneti bir eğitim aracı olarak sınıflarında görmek isteyeceklerini belirtmişler fakat sadece 20 %’si tamamen çevrim içi eğitim almayı istediklerini belirtmişlerdir (43 % yüz yüze eğitim, 37 % harmanlanmış). Ayrıca ODTÜ genelinde yapılan bir diğer çalışmada da ODTÜ öğrencilerine eğitime teknoloji entegrasyonu konusundaki görüşleri sorulduğunda ancak %5 i e-öğrenmeyi istemiştir [8]. Bunun yerine büyük bir

çoğunluğu eğitimde teknolojiyi destek ve iletişim amaçlı kullanılmasını talep etmişlerdir.

Teknolojinin klasik anlamda bir araç olarak kullanmak yerine öğrenme öğretme ortamlarını destekleyici bir araç olarak kullanımı e-öğrenmenin gerçek potansiyelini ortaya koymasına yardımcı olabilir. Zaten öğrenme teorileri açısından baktığımızda davranışçılıktan oluşturmacıya hızlı bir geçiş var ve bu geçişi bilgisayarın öğretimsel amaçlı kullanımını da etkilediğini görmekteyiz. Bu kapsamda bilgisayarın eğitim amaçlı kullanımını incelediğimizde eğitim ortamların bilgisayarın öğretim amaçlı kullanımını 3'e ayırabiliriz [9]

- Bilgisayardan öğrenme
- Bilgisayar ile öğrenme
- Bilgisayar hakkında öğrenme

Bunlardan bilgisayardan öğrenmeyi ve bilgisayar hakkında öğrenmeyi bilgisayarın geleneksel kullanımı olarak adlandırabiliriz [9]. Fakat bilgisayar ile öğrenme oluşturmacı öğretim teorisini destekleyen bilişsel araç olarak kullanımınıdır [9]. Böylece bilgisayar kullanıcının dersteki ortağı olur. Öğrenci bildikleriyle bilgisayarın var olan potansiyelini artırırken, bilgisayarda sağladığı olanaklarla öğrencinin daha iyi öğrenmesini sağlar.

2. Yöntem

Araştırma sorusu

- Bir Teknik Eğitim Fakültesine uzaktan verilen “Web Tasarımı” dersi sonrasında öğrencilerin web tabanlı öğrenmeye karşı tutumları nasıldır?
- Bu dersi alan öğrencilerin bilgisayar kullanım tecrübelerinin web tabanlı öğrenmeye karşı tutumları üzerinde anlamlı etkisi var mı?

Örnekleme

Bu çalışmaya bir üniversiteden bir diğer üniversitenin Teknik Eğitim Fakültesine uzaktan bir dönem boyunca verilen “Web Tasarımı” dersini alan 32 öğrenci katılmıştır. Bu çalışmaya katılanların 22 tanesi erkek, 10 tanesi bayandır.

Veri Toplama ve Analiz

Bu çalışmada öğrencilerin tutumlarını ölçmek için daha önce Erdoğan, Bayram, ve Deniz tarafından 5-seviyeli likert olarak geliştirilen ve 26 soru, iki faktörden oluşan “Web Tabanlı Öğrenme Tutum Ölçeği” kullanılmıştır [10]. **Bu ölçek “web tabanlı öğrenmenin etkililiği” ve “web tabanlı öğrenmeye karşı direnç” faktörlerini içermektedir.** Bu ölçeğin daha önceden yapılan geçerlik ve güvenilirlik testlerinde Cronbach Alfa değeri 0,917 çıkmıştır. Bu ölçek ile elde edilen verilere SPSS 15 ile t-test ve ANOVA analizleri yapılmıştır.

3. Sonuçlar

Çalışmanın bu kısmında tutum ölçeğinden elde edilen verilerin tanımlayıcı ve çıkarımsal istatistik sonuçları sunulacaktır.

Uzaktan verilen dersin sonunda öğrencilerin web tabanlı öğrenmenin etkililiğine yönelik tutum değerleri kararlı ile katılıyorum arasında (M=3,26), web tabanlı öğrenmeye karşı direncine yönelik görüşleri ise kararsızım ve katılmıyorum arasında çıkmıştır (M=2,88). Uzaktan verilen web tabanlı dersin sonrasında öğrencilerin web tabanlı öğrenmeye yönelik tutumları kararsızım ile katılıyorum arasında kalmıştır (M=3,19).

Tablo 1: Öğrencilerin WTÖ karşı tutumları

	N	Ort	St. Sap.
WTÖ'nin Etkililiği	32	3.26	1.02
WTÖ'nin Direnme	32	2.88	.64
WTÖ Tutum	32	3.19	.84

Öğrencilerin bilgisayar kullanım geçmişlerinin web tabanlı öğrenmeye yönelik tutumları arasında anlamlı fark olup olmadığı irdelendiğinde, 1 yıldan az bilgisayar kullanım geçmişi olan öğrenciler ile 2-4 yıl ve 4 yıldan fazla bilgisayar kullanım geçmişi olan öğrencilerin web tabanlı öğrenmeye yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 2: Post-Hoc Analizi (Bilgisayar kullanım geçmişi - WTÖ karşı tutum)

Bilgisayar kullanım geçmişi	N	M	SD	1	2	3	4
0-1 yıl	6	2.29	.45	--	NS	*	*
1-2 yıl	3	3.16	.76		--	NS	N
2-4 yıl	8	3.54	.75			--	NS
4 yıldan fazla	12	3.45	.90				--

0,05 seviyesinde anlamlı

NS - Anlamlı değil

Ayrıca evden internet erişimimi olup olmamasının WTÖ yönelik tutumlarında anlamlı fark yaratıp yaratmadığını incelediğimizde anlamlı bir fark çıkmıştır.

Tablo 3: T-test sonuçları (Evden internete erişim durumu – WTÖ Tutum)

WTÖ Tutum	Evde İnternet Erişimi		St. Sap.	T	Df	Sig
	N	M				
Var	16	2.9	.90	-	27	.35
Yok	13	3.5	.70	2.22		

4. Tartışma

Bilgisayar okuryazarlığı olarak tabir ettiğimiz beceriler eskiden sonradan kazandırılmaya çalışılan becerilerdi. Bu nedenle çoğu zaman öğrencilere okullarda bu becerilerin kazandırılmasına uğraşılırdı. Fakat içinde bulunduğumuz dönemde bilişim sektöründeki hızlı ilerlemeler ile bilgisayar okuryazarlığının sonradan kazandırılmasına büyük ölçüde gerek kalmamaya başlamaktadır. Öğrencilerin çoğu bu becerilere sahip şekilde gelmektedirler.

Aşağıdaki OECD tarafından yapılan PISA araştırmaları sırasında elde edilen ve 15 yaş grubundaki öğrencilerin ne kadar süredir bilgisayar kullandığını gösteren bir grafik yer almaktadır [11]. Gelişmiş ülkelerde öğrencilerin neredeyse % 60'ı 5 yıldan uzun süredir bilgisayar kullandıklarını belirtmişlerdir. Türkiye'de ise bilgisayar konusunda atılımı yapmakta geç kaldığımız için bu oran çok daha düşüktür. Özellikle son birkaç senede bilgisayar konusunda ciddi bir atılım yapılmış olup 3 yıldan kısa süredir bilgisayar kullananların oranı Türkiye'de % 65 civarındadır. Bu nedenle öğrencilere artık bilgisayar kullanımına yönelik okuryazarlık derslerini vermeye zaman içerisinde gerek kalmayacaktır. Şu anda belki ilköğretim seviyesinde bilgisayara erişimi olmaya öğrencilere yönelik olarak bilgisayar hakkında bilgilerin verildiği dersler verilebilir. Fakat kullanımı ile ilgili temel bilgileri verdikten sonra bilgisayarın eğitimi destekleyici bir araç olarak kullanımına önem verilmelidir.

Bu aslında bilgi toplumu olmak iddiasında olan ve bu yolda ilerleyen Türkiye için pek de iyi bir gösterge değildir. Gelişmiş ülkeler bilgisayar hakkında öğrenmek yerine bilgisayar ile öğrenme kavramına dayanan bir sistem belirlemişlerdir. Avrupa çapında bilgisayarın eğitimde kullanımına yönelik olarak Eurydice'dan alınan aşağıdaki şekilde de görüldüğü gibi gelişmiş ülkelerde bilgisayarın eğitimde bir araç olarak kullanımına önem vermekte oldukları görülmektedir

Bütün ülkeler kendi şartları çerçevesinde teknolojiyi eğitime entegre etmeye ve öğrencilerine buna yönelik kabiliyetleri kazandırmaya uğraşmaktadırlar. Avrupa Birliği (AB) de Mart 2000'de sunduğu Lizbon Stratejileri ile bilgi toplumu oluşturmaya yönelik çabalarını sürdürmektedir. Bu kapsamda Avrupa Birliği eğitimde öğrenen merkezli yaklaşımları benimsemiş ve yeni teknolojilerin eğitimde kullanımını genişletmeye çalışacağını belirtmiştir. Culp, Honey, ve Mandinach tarafından da belirtildiği gibi Amerika çok daha öncesinde 1983'te "A Nation at Risk" raporunda 5 yeni mezuniyet kriteri üzerinde durmuştur [12]. Bunlardan biri de bilgisayar bilimleridir. O dönemden bunu öngören Amerika bilişimin, özellikle bilgisayarın, etkisini kendileri ve toplumlarının gelişimi için önemini fark etmiştir.

Bilgi ve iletişim teknolojileri denilince İnternette bahsetmeden geçmek olanaksızdır. İnternetin eğitimde sebep olduğu çarpıcı değişikliklerden bazıları olarak öğrenme öğretme yaklaşımlarındaki değişiklik ve öğrenci yapısındaki değişim olarak vurgulamıştır. Şimdi bu gerçeklerden hareket edersek WTÖ geleneksel anlamda "bilgisayar ile" ve "bilgisayar hakkında" öğrenme olarak tabir edilen yöntemlerle kullanımının daha önceki tecrübeler ışığında çok da büyük bir fark yaratmayacağı ortadadır. Bu nedenle WTÖ 21. yy için gerekli olan kabiliyetleri kazanmansa olarak sağlayacak daha etkili kullanımlarına yönelmelidir. Bu kullanımda bilgisayar (WTÖ) öğrencilere içeriği aktarmanın haricinde kritik ve yaratıcı düşünme yeteneklerini artırmak için de bir araç olarak kullanılmıştır. Böylece içeriğin direk olarak öğrenciye kazandırılması yerine kritik ve yaratıcı düşünme becerileri de öğrencilere kazandırılmaya çalışılmaktadır [9]. Aslında burada esas olan öğreneni zihinsel olarak öğrenme sürecine dâhil etmek ve sürece aktif şekilde katılmasını sağlamaktır. Öğrenciler böylece pasif alıcılar olmaktan çıkarılıp bilgiyi oluşturan, kritik ve yüksek seviyeli düşünme becerisine sahip öğrenme ortamının aktif katılımcıları olmaları istenmektedir. Bütün bu 21. yy bilgi çağı kabiliyetlerini öğrencilere WTÖ aracılığı ile kazandırmak mümkündür. Bunun için Jonassen'in WTÖ bilişsel araç olarak kullanımı iyi bir çözüm olarak karşımıza çıkmaktadır.

5. Kaynaklar

- [1] Clark,R.E. (1983). Reconsidering research on learning from media. *Review of Educational Research* 53(4), 445-459.
- [2] Clark,R.E.(1994). Media and method. *Educational Technology Research & Development* 42(3), 7-10.
- [3] Clark, R. E. (1994b). Media will never influence learning. *Educational Technology Research & Development* 42(2), 21-29.
- [4] Clark, R. E. (2003).What is next in the media and methods debate? Ch.18.
- [5] Kozma, R. B. (1991). Learning with media. *Review of Educational Research*, 61(2), 179-211.
- [6] Kozma, R. B. (1994). Will media influence Learning? Reframing the debate. *Educational Technology Research & Development* 42(2), 7-19.
- [7] Askun, C.S, Baran, B., Karakus, T.,Kursun, E., Uzun, E., Adiyaman, Z., Onat, G., Demirel, F., Uzun, S. & Yalcinalp, S. (2006). Eğitimde değişen yüzü: E-öğrenme, ISBN:978-975-6085-01-1, Ankara, Turkey: METU Alumni Association.

- [8] Karakus, T., Arslan-Ari, I., Uzun, E., Cagiltay, K. ve Yildirim, S. (2009). An Investigation and Comparison of Students' and Instructors' Perspectives of ICT Use in Higher Education, In Simonson, M. R. (Ed.) *In 32nd Proceedings of Association for Educational Communications and Technology*. (pp. 117-120). Louisville, KY.
- [9] Jonassen, D. H. (2000). *Computers as Mindtools for Schools*. Prentice Hall, Columbus, Ohio.
- [10] Erdoğan, Y., Bayram, S., ve Deniz, L. (2007). Webtabanlı öğretim tutum ölçeği: açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi çalışması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 4 (2), 1- 14.
- [11] OECD Education At a Glance 2006 [Online Document] Retrieved November, 5 2012 from <http://www.oecd.org/>
- [12] Culp, K. M, Honey, M. & Mandinach, E. (2005). A retrospective on twenty years of education technology policy, *Journal of Educational Computing Research*, 32(3), pp.279-307